

CSIKI LAPOK

POLITIKAI HETILAP

ÉS CSIKVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Györgyjakab Márton könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések s előfizetési díjak is küldendők.</p>	<p>Megjelenik a lap Minden Szerdán. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. FEJÉR ANTAL, Gyúvéd.</p>	<p>Nyitástól az elzárásig soronként 20 kr-ért közöltetnek. Egyes lap ára 10 kr.</p>	<p>Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. (Külföldre) 6 frt. Fél- évre 2 frt. Negyedévre 1 frt. Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak.</p>
--	--	--	---	--

Előfizetési felhívás.

A „Csiki Lapok” 1899-ik év 2-ik évfolyamára előfizetést nyit az eddigi előfizetési árak mellett:

Egész évre . . . 8 korona (4 frt.)
Félévre . . . 4 korona (2 frt.)
Negyedévre . . . 2 korona (1 frt.)
Külföldre: 12 korona (6 frt.)

Ugyanezen alkalommal tisztelettel kérem azokat, kik az előfizetési díjakkal hátrálékban vannak, hogy a hátrálékos összegeket kiadóhivatalunkhoz (Györgyjakab Márton könyvkereskedése) beküldeni sziveskedjenek.

A „Csiki Lapok”
kiadója.

A hitelszövetkezetekről.

Egy előző cikkünkben általánosságban foglalkoztunk a gazdasági és ipari szövetkezetekkel, a jelen alkalommal a hitelszövetkezetekkel ohajtunk bővebben foglalkozni.

Tapasztalati tény, hogy a vidéken a pénz drágább, mint a fővárosban, minek az az oka, hogy a kisebb kamatozással is beérő nagy bel- és külföldi tőkék tulnyomóan, mondhatni talán kizárólag a fővárosi pénzintézeteket keresik fel, azon tőkék egyrésze eljut ugyan a vidéki kisgazdákhöz, iparosokhoz és kereskedőkhöz, csak hogy a közvetítés igen drága.

A csekély vagyonu egyéneknek tehát nem azért kell a rendesnél magasabb kamatot fizetni, mintha a nekik

nyújtott hitel általában nagyobb kockázattal járna, mint a gazdagabbaknak nyújtott, hanem a kis emberek azért kénytelenek nagyobb kamatot fizetni, mert az olcsó hitelforrásoktól igen messze vannak.

A közvetítést kell nekik drágán megfizetni.

Oda kell tehát törekedni, hogy a csekély vagyonnal bírók az olcsó hitelforrásokhoz ne a mostani drága közvetítés útján jussanak, ez a cél pedig meggyőződésünk szerint csakis hitelszövetkezetek szervezése útján érhető el.

Ugyanis a gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló 1898. XXIII. t. cz. alapján Budapesten egy országos központi hitelszövetkezet állítottatott fel, melynek célja a gazdasági és ipari hitelszövetkezetek ügyének előmozdítása és hitelügyeinek kielégítése.

Megjegyezni kívánjuk, hogy a központi hitelszövetkezet nem nyereszkeedésre alakult egyesülés, annak nem az a főcélja, hogy az üzletrészek minél nagyobb osztalékot kapjanak, hanem hogy a kötelekbe tartozó szövetkezetek minél olcsóbb pénzhez jussanak, e tekintetben elegendőnek tartjuk hivatkozni a fent idézett törvény azon rendelkezésére, mely szerint a központi hitelszövetkezet üzletrészei legfeljebb négy százalék évi osztalékban részesülhetnek.

Kiemelni kívánjuk azt is, hogy a központi hitelszövetkezet nagy állami

kedvezményekben részesül, jelesen alapítókéjéhez a pénzügyminiszter ur egy millió korona alapítványi üzletrésszel, a kibocsátandó kötvények biztosítási alapjához pedig három millió korona értékű regálé kártalanítási kötvénnyel járult. Azonkívül az alapítási és szervezési költségek fejében százezer koronát adott a pénzügyminiszter ur, végül míg a központi hitelszövetkezet üzemi költségei saját bevételeiből fedezhetők nem lesznek, joga van a pénzügyminiszter urnak évenként százezer koronával segélyezni a központi hitelszövetkezetet.

Ezzel azonban az állami kedvezmények kimerítve nincsenek, mert adómentesség, bélyeg és illeték, valamint portó mentesség is van a központi hitelszövetkezet részére biztosítva.

Az elősorolt állami kedvezmények, a törvény azon fentebb már említett rendelkezése, hogy négy százaléknál magasabb osztalékot a központi hitelszövetkezet az üzletrészek után nem fizethet, valamint a törvény azon intézkedése, hogy a központi hitelszövetkezet a kötelekbe tartozó szövetkezetek által reá ruházott kötelek erejéig a közforgalom tárgyát képező kötvényeket bocsáthat ki, lehetővé fogják tenni azt, hogy a központi hitelszövetkezet a kötelekbe tartozó szövetkezeteknek hitelügyeit a gondolható legolcsóbb módon s mindenkor teljes mértékben elégítse ki.

A hitelszövetkezeteknek egy nagy

előnye tehát abban áll, hogy a kis vagyону embereknek olcsó pénzt tud szerezni s így azok nincsenek arra kényyszerítve, hogy uszorásokhoz forduljanak, további előnye az, hogy sem a kölcsönvevők, sem azok, a kiknek heverő pénzük van, nem kénytelenek gyakran sok mértföldnyi utat megtenni, hogy pénzhez jussanak, illetve, hogy pénzüket kamatozás mellett elhelyezzék, mert hisz akár egyik, akár másik célját a községbeli hitelszövetkezetnél elérhetik.

Tárgyalván a hitelszövetkezetek által biztosított előnyöket, azon kötelezettségekkel is kell foglalkoznunk, melyek a szövetkezésből kifolyólag az egyes tagokat terhelik.

Az első kötelezettség abban áll, hogy a ki valamely szövetkezetbe lépni akar, köteles legalább egy üzletrészt jegyezni s azt vagy egyszerre, vagy részletekben a szövetkezet pénztárába befizetni, az üzletrész nagysága természetesen az illető környék vagyoni viszonyaitól függ, az lehet 10, 20, 30, 50 vagy legfeljebb 100 korona.

A másik kötelezettség pedig abban áll, hogy a törvény szerint minden tag a szövetkezett kötelezettségeiért üzletrésze ötszörös összegéig felelős.

Bizonyosan lesznek sokan, kikben a törvénynek utóbbi rendelkezése agályt kelt az irányban, hogy nem-e jár kockázattal valamely szövetkezetbe lépni?

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

Öngyilkos?

Irta: Kritisza Róza.

Nelli. a gyógyszerész szép szöke leányát, nagy zavarba hozta az illatos rózsaszínű levél, a melyet egy vasárnap reggelen, a laboráns nagy titkosan kezébe csusztatott s a mely rimkbe szedett érzékeny szerelmi vallomást tartalmazott; minden versszak végén eme ijesztő felkiáltással: Szerelmed nélkül élni nem akarok! Alá írva: Fegyverneki Tihamér. Ez után néhány sor próza volt írva, a következő tartalommal: Ha ma estig kedvező választ nem kapok kegyedtől, irántami szerelme biztosítása felől, akkor . . . akkor olyan nagy dolgot fogok cselekedni, a mely mindenestre szenzációt fog kelteni a városban! . . . Lángoló szerelme viszonzását esdve kéri a fenti.

Itt meg kell jegyezni először azt, hogy Fegyverneki a Nelli atyjának gyógytárában miut segéd működött néhány hó óta és másodsor, hogy Nelli a gazdag gyógyszerésznek egyetlen gyermeke volt

Az illatos levélnek prózában írott sorai, a máskor mindig vig kedélyű Nelli nagyon elkomorlyáta.

Mit tegyen? . . . Illó-e az, hogy egy 16 éves válaszoljon ilyen szerelmi vallomásra? És egyáltalán mit tudjon felelni? . . . Habár sincs szép ifju Fegyverneki, de azt még sem írhatja, hogy szerelme viszonzására lett, mert ez érzelmét szívecskéje még nem ismeri.

És ha elutasítást feleletet ad, akkor . . . talán egy ember életéről fog felelni Isten előtt . . .

Fejét kezére hajtva töprenkedett a fölött, hogy kihez forduljon tanácsért.

Atyjának semmiesetre nem szólhat e dologról, mert rossz következással lehetne az a segédre nézve, a kinek viselkedése felől atyja többször elégedetlenül nyilatkozott. Barátnőit pedig hiába avatná be a titokba, mert ők sem okosabbak nálánál: nem szerezhetvén tapasztalatot az ilyen keüyes ügyek elintézését illetőleg. Végre, sok fejtorés után arra határozta magát, hogy a nagynénit kéri fel tanácsadásra, a ki, korán elveszített édes anyját pótolva, felnevelte őt, meleg szeretettel viseltetve mindig iránta. Arra azonban nem volt elkészülve, hogy az eddigi szelid, kedves szavak helyett, dorgatóriumot fog hallani a nénitől.

Képzhetni, tehát minő kellemetlenül lett meglepetve, a mint zavarodottan, lesütött szemekkel előadva jövetele célját, a néni, nála szokatlan kemény hangon feddeni kezdte őt.

A hosszúnak ígérkező prédikációnak, a Nelli zokogása vett véget.

A bőven omló könnyek a néni haragját azonnal lehűtötték.

— Elment az eszed te kis borzas; nem szégyenled sirni egy léha fráterért? mondá, magához ölelve Nellit s szeretettel simogatta göndör arany haját.

— Én . . . én . . . azért sirtam, mert a néni neheztelt reám, pedig nem bántottam meg semmivel; csak tanácsát kértem, hogy mit tegyek?

— Nem reád nehezteltem kis leányom, hanem arra a jött ment piperkőczerre. Megvolt ijedve, hogy az a semmiházi felforgatta fejedet, mert zavarodottságod s arcod pirolása azt sejtették velem, hogy szívecskéd megsebezve van . . . De ugy-e nincs semmi baj?

— Istenem, hogy is gondol olyat a néni! — szólt a kis Nelli lángra gyúlt arczezal.

— Így már megvagyok nyugodva; mert lásd kis leányom: nem akarok tőled ily hamar megválni; különben is nem ilyen ember számára neveltelek. És most felelek kérdésedre.

Az ilyen ügyek lehelyesebben ugy intézendők el, ha egyszerűen nem vétetik tudomásul a vakmerőség, vagyis: hallgatás által mutatni a megvetést, a tolkodó ember szerelmi vallomása iránt. Azonban ezzel az elbizakodott hiu emberrel szemben másképp kell viselkedni. Hallgatásodat valószínűleg nem venné ő egyenes visszautasításnak is közelebből ismét megostromolna egy újabb keletű hóbortos zöngeménnyel. Az ilyen embert észre kell téríteni. Azt tartom tehát czélszerűnek, hogy kérésre értelmében: levelére válasz küldessék, a melyet nagyon természetesen, hogy én fogok megírni . . . No ne ijedj meg te kis bohó! . . . Légy meggyőződve, hogy levelem azt az öröndetes dolgot fogja credményezni, miszerint a dalnok ur szífa sipját sarokba dobja és az eddigénél nagyobb szorgalommal fog működni a gyógytárban.

E biztatás daczára Nelli mégis nyugtalan szívvel távozott el a nénitől.

Ha tudta volna, hogy ilyen legombolyítás lesz ez ügy fonalanak, ugy bizonyára nem kö-

zölte volna a nénivel a levél tartalmát. Bánta nagyon, hogy beavatta e dologba a Nénit, a ki Isten tudja, minő szidalmazó kemény szavakkal fogja illetni Fegyvernekit s a szegény fiatal ember szegényében a legvégsőig lesz elköseredve .

Felizgatott képzelete a legsötétebb színekkel festé a következő napot . . . Hallani vélte a fegyver eldördülését s látni Fegyvernekit vértől elboritva, élettelenül fekdüni a gyógytár mellett levő kis szobájában.

Összborzadt annak gondolatára, hogy mindez miatta fog történni.

De tehet-e arról, hogy olyan lángoló szerelemre gyult iránta az a szerencsétlen fiatal ember? Hiszen ő sohasem szította ez érzelmét szívében; sőt mindig haragot színelve hagyta a faképnél, valahányszor szerelméről kezdett beszélni.

Egész napon át egymást üzték a Nelli fejében a kínzó gondolatok, mig végre este lett s elérkezvén a lenyugvás ideje, kis hálószobájába vonult. Mielőtt azonban lefeküdt volna, a Jézus feszülete elé térdelve, buzgón imádkozott. Arra kérte a világot Megváltóját, hogy óvja meg őt attól, hogy lelkét egy ember életének elvesztése terhelje: nyujtsen erőt Fegyvernekinek a lemondáshoz.

Imája végetével kissé könnyebült szívvel fekdüdt hófehér csipkés ágyába, de a kiállott izgalmak folytán, csak későn jött álom szeméire.

Másnap, szokása ellenére, igen későn ébredt fel s ébresztője ekkor is az udvarról behangzó zajos beszéd volt.

Ezen aggály azonban tulajdonképpen indokolatlan, mert hisz a törvény a hitel-szövetkezetek működési kerületét földrajzilag igen szűk határok közé szorítja, mikor meghatározza, hogy a szövetkezetek működési kerülete legfeljebb két egymással szomszédos körjegyzőség területe lehet, ez tehát biztosítékot nyújt az iránt, hogy ugyanazon szövetkezetnek tagjai egymás vagyoni viszonyairól és hitelképességéről könnyű módon tájékozást szerezhetnek, azon kívül nem tévesztendő szem elől, hogy valamely szövetkezetbe tagul csak oly egyén léphet be, kit a szövetkezeti igazgatóság elfogad, az igazgatóságnak tehát alkalma van, sőt kötelessége is elbírálni, hogy a jelentkező egyén vagyoni tekintetben megfelel-e azon követelményeknek, melyekkel egy szövetkezeti tagnak bírnia kell?

Sőt minthogy a szövetkezetek nem kizárólag gazdasági egyesülések, hanem azoknak erkölcsi tartalmuk is van, a mennyiben céljuk a szövetkezeti tagokban az összetartozandóság érzetét, az egymás iránti jóindulatot felébreszteni s fenntartani, az igazgatóságnak az is kötelességében áll, hogy a jelentkezőket erkölcsi szempontból is elbírálja.

Ha tehát az igazgatóság a tagok felvételénél kellő lelkiismeretességgel jár el, eleje vehető annak, hogy a szövetkezetbe olyan tagok kerüljenek be, kik a szövetkezetet anyagi, vagy erkölcsi hátrányokkal fenyegetik.

Azonkívül azon körülményben, hogy a szövetkezeti tagok egymás vagyoni viszonyait közvetlen közelségből ismerhetik, továbbá abban, hogy az egyes tagoknak nyújtandó hitel legmagasabb mértéke már az alapszabályokban meghatározható, biztosítás foglaltatik az irányban, hogy egyes tagok részére tulságos hitel nem engedélyeztetik, s ily módon a szövetkezet károsodásnak ki nem tétetik.

Továbbá biztosítékot képez ugye tekintetben, valamint általában a helyes és pontos vezetés tekintetében azon körülmény, hogy a központi hitelszövetkezet ellenőrzés és felügyeleti jogot

gyakorol a kötelékébe tartozó szövetkezetekkel szemben.

Végül a szövetkezeti tagoknak a közgyűlés összehívása tárgyában biztosított joga szintén garanciát képez a lelkiismeretes és helyes vezetés tekintetben.

Azt hisszük, hogy ily körülmények közt nincsen semmi ok arra, hogy a tagok ötszörös felelősségének kimondását aggodalommal fogadjuk s megvagyunk győződve, hogy a gyakorlati élet igazolni fogja, hogy az e tekintben felmerülhetők aggályok alaptalanok.

Egyébként ezen intézkedésnek azon jó oldala van, hogy a tagok éberebb érdeklődéssel viseltetnek a szövetkezet ügyei iránt, nemkülönben előnye az is, hogy ez által a szövetkezet hitele emelkedik.

Megemlítjük különben, hogy Németországban a szövetkezeteknek legnagyobb része a tagok korlátlan felelőssége mellett alakult, s mégis valóban csak igen kevés eset fordult elő, hogy a korlátlan felelősségből kifolyólag az egyes tagok károsodtak.

Ha tehát Németországban a korlátlan felelősség mellett is a szövetkezetek az utolsó évtizedekben oly óriási sikerrel elterjedtek, ugy nálunk a tagok ötszörös felelősségének kimondása a szövetkezetek elterjedésének akadályul bizonyára nem fog szolgálni s mi hisszük, hogy vármegyékben is a nép vezetői fel fogják ismerni azon előnyöket, melyek a hitelszövetkezetekből a népre háromolnak s különösen belátni fogják, hogy főleg földmivéseket, a népet az uzsorától csakis hitelszövetkezetek alapítása útján lehet megmenteni.

Páris Frigyes.

— Politikai hírek. Az egész világ a „Felátadás” megasztos és szent ünnepének napjait ünnepli. Mindenki áhitattal sietett a templomba, hogy a megváltó irgalmát és pártfogását a maga és szerettei részére kinyerje és lekönyörögje. Nem csoda tehát ha az elmúlt nagy napokon az általános munkálkodás szünetelt s e helyett a lelkek a vallásos érzelmek nyilvánításának és ápolásának áldoztak, annak a vallásnak melynek igéi a test és léleknek megnyugvást, balszámot és megújodást nyújtanak. A kormány tagjai is használtak, hogy a csendes családi tűzhelyen ünnepeljenek s hogy pihent erővel me-

hessenek a megoldásra váró nagy és országos feladatok elé. A politikai életről tehát feljegyezni való nem igen van mindazonáltal megemlíteni méltó, hogy a kereskedelemügyi miniszter programja megvalósításához már hozzá fogott, ugyan is az összes posta igazgatóságokhoz szétküldötte rendeletét, ezek pedig a rendelet értelmében felhívják a megyei törvényhatóságokat, hogy terjeszszék be lehető legrövidebben mindazon községek, sőt puszták és telepek lajstromát hol postahivatalok felállítására kívánatos. A hadsereg és haditengerészet költségvetéséből ezáltal bizonyossággal megállapítható, hogy a katonatisztek fizetése emelésének és a legénységi vasóra megjavításának megfelelő tőkeket már ismert nagyságokban beállították. A legénység vasorájának megjavításánál arról van szó, hogy az ebben az évben hetenként 6 napra megállapított vasóra költségeire naponként és fejenként egy-egy krajczárt vegyenek a költségvetésbe; a hét többi 2 napján mint eddig konzerv vasorát kap a legénység.

— A gyimesi összekötő-vasut megnyitása. Ertesülésünk szerint a csik-gyimesi határszéli vasut románia felőli része f. 6-án fog román részről megnyitani s napokint kétzeri közlekedésre berendeztetni. Minthogy a határszéli rendőri teendők teljesítése már most elodáshatanná tesz a vármegye közönsége által Gyimesbe rendszerezett szolgabírói állás betöltését, a mint halljuk addig is, míg emez állás a tavaszi rendes közgyűlésen választás útján betölthető lesz. Bogády Gyula megyei II-od aljegyző főispán ur által az ottani szolgabírói teendők végzésével ideiglenesen megbízott.

— Állami dotáció a hazai örmény egyháznak. A kultuszotroza küszöbén álló költségvetés tárgyalása megint időszerűvé teszi az örmény egyház állandó állami dotációjának ügyét. Es a kérdés a képviselőház tavalyi budget vitája folyamán felszólalás tárgyát képezte, melynek következtében Wlassits Gyula dr. az örmény kath. egyház eddigi mellőzéseinek a megszüntetésére kértett fel. — Ertesülésünk szerint a vallás és közokt. kormány már évek óta jó indulattal tanulmányozza a hazai örmény egyház sereglőinek az orvoslását, miért is esetleg még a vélekedés előtt kedvező kilátás van egy önálló ritust megillető *átmeneti vikáriátus* felállítására és megfelelő *államsegély*nek a f. évi költségvetés keretébe való beillesztésére. Eszel az örmény szertartás önmagának visszaadatra végre valahára gyakorlatilag is egyenjogúsított nyer és papzen-telési hataáskörrel felruhásított főpásztor személyében vallásos gócapontja keletkezik a hívek most öldött kévéként széthulló haszafas örményi-musának.

Szeredai élet.

Színház.

Nemzeti és hazafias érzületek apostrophálásával szokás megkezdeni a színházról szóló első referátát. En nem apostrofálok semmit. Végre is lehet valaki hazafias s nemzeti érzületű ember, ha színházba nem jár is: de ha aztán az ilyen egy kellemes estéli szórakozástól fosztja meg magát, ám lássa! Nem akarok dics-hymannust zengni a társulatról, mely Husvét-vasárnapján kezdte előadásait: csupán azt óhajtom kiemelni, hogy a ki tudja, mily buzgalmat fejtett ki Romvári igazgató — kinck e téren

ez az első szereplése a társaság szervezésénél mily gonddal állította össze a repertoirt, önkénytelenül is eszébe jut Győző Lajos prologjának mottója: *Pártoljuk a színházat!* S ha az első debüt talán nem éri el azt a magaslatot, a melyet megkívánunk, de reményre jogosít, még nem azt jelenti, hogy most már kicsinylőleg elforduljunk tőle. sőt ellenkezőleg egy kis elnézéssel s jó akarattal oda fejleszteni ambícióját, hogy a remények meg is valósuljanak.

A műsorban ott látjuk a budapesti színházak új darabjait, melyek bizonyosan nem kevés költségbe kerülnek az új direktornak, s nem kisebb fáradságba azok összetanulása a szereplőknek. Bűnds szerelen. Mozgó fényképek, Görög rabszolgák, Gyurkovits lányok, Arany lakadalom, Végrehajló stb. mind olyanok, melyeknek premierjéről csak legutóbb olvastunk.

A tagok — legalább azok egy részének — művészetűi niveauja ellen sem lehet sok kifogásunk. A két bemutató előadás impressiója alatt írom e sorokat: de azt hiszem, két előadás feljogosít már némileg a szereplők jellemzésére.

A nők sorából kiemelkednek: Szláma Vilma a primadonna s Lőrinczy Erzsike a drámai szende, kiknek szerződöttesébe színtelen gratulálhatunk a direktornak, Szláma Vilma ügyes megjelenésével, kellemes hangjával már az első este megnyerte a közönség tetszését, s ha szerepei főimómbb művészetnek kidolgozására is nagyobb gondot fog fordítani vagy talán több ideje lesz hozzá — oly produktumot nyújthat, mely nemcsak a mi szerény színpadunkon, de más nagyobb városok színpadjaiban is hatást keltené. Játékán meglátszik a magasabb művészi körökben elsajátított könnyedség, melylyel minden szerepében otthon érzi magát. Hangja nem valami nagyon erős, de kellemes csengésű, fulbmászó s a mi a fő, igen jól fel is tudja használni.

Lőrinczy Erzsike kottalrnutst hord. A romantikus iskola híve, azé az iskoláé, a mely Márkus Emilia nyomán nem az életet mutatja be a színpadon, hanem csupán a romantikával gyönyörködöt. Nagyon kevés vidéki igazgatónak lehet oly hősnője, mint Lőrinczy Erzsike. Még csak egyszer láttuk, de akkori megjelenése, organuma meggyőzött arról, hogy nem közönséges tehetség. Nemesak megtanulja, hanem átérti szerepét, s ha néhol a pathos ugy el is ragadja, hogy például egy paraszt menyecske típusához nem illik, mindig élvezettel hallgatjuk gyönyörű szavaltát, s nézzük routinos játékát. Alakjait a legapróbb részletekig kidolgozza, s a legjelentéktelenabb momentumokat sem hanyagolja el. Ez a roppant előnye az ő iskolájának s ezért nem visz rá a lelkiismeret, hogy azt tanácsoljuk neki, adja fel a romantícizmust s csapjon át a naturalistikához, a kiknek lezserisége néha pongyolássá sülyed alá.

Borzási Rózsika temperamentumos kis naiva. Rokonszenves megjelenésű, ki teljesen fesztelenül mozog a színpadon, s ugy látszik minden szerepre alkalmas. Már láttuk 2 előadáson vagy 3-4 alakban, s bizonyára elég dicséret, ha azt mondjuk: mindenikben jól megállotta helyét. Még nagyon fiatal s tehetsége van a haladásra.

Czeglédinét, Lőrinczy Arankát és Gyuró Margitot még csak kisebb szerepekben láttuk, elég ügyes jelenések a színpadon, bővebbet csak nagyobb szereplésük után mondhatunk róluk.

Kovácsné Ujházi Juliska nagyot nőtt, mióta nem láttuk. Már sokkal ügyesebben alakít, s ha így halad, idővel felközdülheti magát az alsóbb szerepkörökbe.

A férfiak közül egy csapásra meghódították a közönség rokonszenvét Várady József, Hetényi Elemér, Rákos János és Petre Ferencz. Várady régi híres jó színész. Gyönyörű organuma, érzésteljes játéka, s különösen remekül élénkelte magyar dalai valóságos extasisba hozták a közönséget. Szeretnők őt nagyon gyakran ily szerepekben hallani, mint a milyen a Csikós bojtáré is.

Hetényi ügyes komikus, mókával képes egész estén át állandóan derűltésben tartani a publikumot, s megvan az az igen nagy előnye is, hogy kitűnően tudja szerepét. Jó magyaros tipikus alakjai s modora bizonyosan kedvezésévé fogják tenni a mulatni vágyó színházlátóknak. A rendezés is őt dicséri.

Rákos János ugynevezett jó színész. Jó megjelenése, jó hanghordozása, s érzelmes játéka képessé teszi, hogy betöltse azt a szerepkört, mely a szint-jelentés szerint az ő hivatása.

Petre Ferencz a natur-bursch szerepekben élvezhető alakítást nyújt. Van benne ügyes megjelenés s komikai véna, a miért bátran a jobbák közé sorozhatjuk.

A segédszínészek bizony nagyon gyöngék. Pedig rendkívül előnyére válnék a társulatnak, ha egy pár jó karékesekkel feliristúne. Az igazgató maga — mint értesülünk — nem igen fog játszani, pedig a Csikósban hűen adta vissza az intrikus ördöské hajhászó unokaöccsöt, s nem hiszük, hogy más alkalommal sem nyujtana bizonyára nem megveteudő alakítást.

Kovács Miksa karneater régi jó ismerős. Azt hiszem elég dicséret neki az, ha azt mondjuk, hogy bármilyen jó volt azelőtt is, azóta is észrevehetőleg nagy haladást tett.

Ennyit a színészekről. Az eddig előadott két népszínművet Győző Lajos prologia előzte meg. E fiatal tehetséges vígszínész művészs egész lelkét beleöntötte e művébe, fenkült tartalma, gondtalan szép versel igen jó hatást tesznek a hallgatóra. A Génuszt pompásan szavaltta Lőrinczy Erzsike, a Koldót Rákos János, hanem a Színész bizony rossz volt.

Az Ördög mátkájában a főszerepeket Várady, Rákos, Petre, Hetényi, Lőrinczy Erzsike, Szláma Vilma s Borzál Rózsika játszották. A Csikósban Szláma Vilma, Borzál Rózsika, Várady, Romvári, Hetényi, Rákos és Petre. Hogy minő eredményvel,

Ijedten szökött ki ágyából s gyorsan magára öltve ruháit, fölnyitá az ablakot, hogy minden szót jól megérthessen, mert ugy rémlott előtte, mintha a Fegyverneki nevét említették volna.

Igen, most már tisztán hallotta, a mint atyja ingerült hangon mondá:

— No látod barátom, milyen kellemetlenséget csinált nekem az a könnyelmű fráter!

— Ah! ne vedd olyan érzékenyen a dolgot — szolt egy másik férfi hang, a melyben Nelli az orvoséra ismert.

Azután ujra atyjának hangja hallatszott, de már nem érthette jól a szavakat, mert messze távoztak az ablak irányából, a melyen kitérintve látta, a mint gyógytár udvarra szolgáló ajtaján bementek.

A hallott szavak s az orvos jelenléte a legrosszabbat sejtették vele; de bármi történt is, tudni akarta a való igazat. Felvilágosítást kér a nagynénitől.

A néni szobájában, a szoba rendbeszedésével foglalatokodó szobaleányt találta, a ki a Nelli látására ijedten a kiáltott föl:

— Szent Isten! mint elvan halványulva a kisasszony. Hallotta talán, hogy mi történt?

— Nem... nem hallottam semmit — felelt Nelli lázasan dobogó szívvel. Hát történt valami?

— Igen bizony!... A tekintetes ur anynyira felbosszankodott, hogy azt hittük mindjárt megúti a guta.

— Oh Julcsa, mondja hát gyorsan, hogy mi történt?

— Ugy történt a dolog, hogy a gyógytárt nem nyitotta ki a szokott időben a segéd ur s az ajtó előtt többen várakoztak. Egyikük aztán, a ki súlyos beteg számára akart készíttetni gyógyszert, bejött a tekintetes urhoz, a ki éppen akkor akart reggelizni. A tekintetes ur megijedt, hogy mi történhetett, mert nem volt tudomása arról, hogy még zárva a gyógytár és...

— Hagyja részleteket Julcsa — szolt, majdnem könyörögve Nelli — csak azt mondja meg, hogy mi történt?

— De instálom a kisasszonyt, sorjában kell elmondanom a dolgot, hogy fogalma lehessen arról az ijedelemről, a melyet nemcsak a tekintetes ur, de mi mindnyájan kiállottunk a segéd ur miatt. A szegény nagysága ugy meg volt rémulve, hogy szinte elájult, a mint hírlt vette, hogy lakatossal kell felnyitattni a segéd ur szobáját, mert habár sokáig dörömbözött s kiabált a tekintetes ur, az csak nem akart belülről kinyitni. No és most jön a java! Legelőbb a tekintetes ur lépett be, de alig tett néhány lépést, ijedten kiáltott fel: „Jaj a szerencsétlen flótás!” Ekkor már mi is bent voltunk s képzelve kisasszony mit láttunk: a segéd ur mozdulatlanul feküdt agyán; szája nyitva s a takaró deréig lecsuszva róla. Mel-lén az ing veres foltokkal tele...

— Nem én irtam a levelet, a néni, a néni — rebegte Nelli elhaló hangon s a földre zuhant volna, ha Julcsa idejében karjaival föl nem tartja.

A megrémült Julcsa a pamlagra fektetve Nellit, a nagyságához szaladt s töredelmesen bevallva, hogy milyen bajt okozott, segítségül hívta, hogy életre keltsék az elájult kisasszonyt.

A midőn Nelli eszméletét vissza nyerve, fölnyitotta szemét, tekintete a föléje hajló nagynéni aggodalmas arcán akadt meg.

Egyszerre minden eszébe jutott. Mély sóhaj szakadt föl melléből s alig hallhatóan mondá:

— En ártatlan vagyok; nem akartam vesztét okozni.

— Hála Istennek, hogy ujra hallom hangodat! — örvendezett a néni — Ugy megijeszteti az embert!... Miért is fecsegett az a haszontalan Julcsa.

— De néni, hiszen később ugy is megtudtam volna.

— Mit tudtál volna meg?

— Hogy öngyilkos lett Fegyverneki.

A néni hangos nevetébe tört ki.

Ez a hirtelen támadt jókedv nagy esodálkozást szült Nellinél. Kérdően tekintett a néni-re, a ki sietett felvilágosítani őt.

— Azt hitted te gyermek, hogy kivégezte magát az a... nem is tudom, mily czímet adjak annak a hitvány embernek!

— Hát mi történt vele?

— Egyszerint az, hogy mint rendesen, a vasárnap délutánt s estét a vendéglőben hasonló körhely fráterek társaságában töltötte el. S miután a részeg emberek között mindig előfordul valami csete-páté, ez a semmiházi is kikapta a maga részét. Czivakodás közben a pajtások egyike, szembe öntötte egyik üvegnek piros színű tartalmát; nem tudom bor volt-e, vagy más eféle ital. De több kellemetlenségünk nem lesz már veled, mert atyád kiadta neki az utat.

arra nézve utalunk fenti jellemzésekre, melyeket éppen a szereplőkből vontunk le. Amde, ha az egyes első rangú szereplőkről csak jól mondhatunk is, az összejáraték nagyon sok kívánni valót hagyott maga után mind a két alkalommal, a mit azonban csupán annak tulajdonítottunk, hogy a tagok e teljesen új társulatnál még nem szoktak egészen össze. A műsor újdonságainál fogva alig van idejük egy-egyét többször elpróbálni. Reméljük azonban, hogy ezt utóljára kellett megjegyeznünk.

Közönség mind a két alkalommal szép számban volt, de még sem annyiban, mint Miskolczi utóbüvészeti művészeti szalon-mutatóványain.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Hymen.** Márton Imre csik-szeredai kir. jbirósági aljegyző e hó 3-án vezetett oltárhoz Mákán, Zajtson Ilonka kisasszonyt.

— **Vármegyei segély a csik-somlyói rk. tanítóképezőnek.** Csikvármegyei törvényhatóság mult év december 29-én tartott közgyűlésén a csik-somlyói rk. tanítóképező-intézet igazgatóságának kérelmeire 300 frt állandó évi segélyt szavazott meg a megyei havasi javak jóvedelmének fölségéből a csik-somlyói tanítóképező javára. Midőn ez örvendetes tanügyi nagylelkűséget, a tanítóképezés érdekében meghozott áldozat s nyilvánosság előtt szóba hozom, ezt csak azért teszem, hogy az említett magasfokú jótéteményért a tanítóképező nevében hála köszönetemet fejezzem ki ugy általában a megyei törvényhatóságoknak, mint intézetünk frjldését szívében viselő minden egyes tagjának. Csik-Somlyón, 1899. márcz. 30. Karácsony József, képviselő.

— **A Báthory-emlékre a következő adományok érkeztek:** Páspöki Imre Garam Szentkereszt 4 frt. Dr. Márki Sándor kolozsvári egy. tanár. 2 frt. Weisz Ferencz javari plebános 1 frt. Dr. Karácsonyi János bibar-püspöki plebános 1 frt.

Összesen 8 frt.
A nemes szívű adakozók fogadják a bizottság hála köszönetét.

— **Asz alábbi levelet vettük.** „Tekintetes Szerkesztő Ur! Bodó Barabás kázon-alsziki lakos nekem ajánlott levélben 5 frt küldött. Mivel küldeményének célját nem tudom, s azt tudni nem is akarom, kérem ezen ide csatolt 5 frtót tetszés szerinti jötekhöz célzóra fordítani. Csik-Szereda, 1899. április 3. Kiváló tisztelője: Keresztes Antal, megyei állatorvos. A fennnebbi levélben foglalt meghatalmazás alapján az 5 frtot a „Báthory-emlék” javára fordítottam s az emlék bizottság pénztárnokának átiszolgáltattam. Keresztes Antal megyei állatorvos ur pedig ezen nemes adományát fogadja általam az emlék-bizottság hála köszönetét. Dr. Fejér Antal felelős szerkesztő.

— **Meghívó.** A csiki rom. kath. tanító-egyesület felcsiki főkörének f. évi április hó 19-én Csik-Rákoston tartandó gyűlésére a főkör tagjait és az érdeklődő tanügyi barátokat tisztelettel meghívjuk. Társgyűlés: 1. Déloldalt 9 órakor szentmise hallgatás. 2. Gyakorlati tanítást tart Bakó Tamás csik-rákosi tanító 9 órakor kezdődőleg. 3. Elnöki megnyitó beszéd. 4. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 5. Elnöki jelentés a befolyt és hátrálékos tagsági díjakról, s ezzel kapcsolatosan a hátrálékos tagsági díjak beszédese. 6. Szavai: Paláncs Sándor. 7. Felolvas: Imecs Mózsa. 8. Szavai: Pálóy Géza. 9. Indítványok. 10. A gyak. tanítás sártkörű bírálata. Csik-Szenttamás, 1899. évi április hó 1-én. Ferencz János, elnök. Ráduly Benjamin, jegyző.

— **Katonai bizonysítás.** Amint illetékes helyről értesülünk, a József főherczeg védnökké alatt álló „Első Biztosító Intézet Katonai Szolgálat Esetére” városunkban fögynökséget szándékozik szervezni. Ez állásra pályázók az igazgatóságtól (Budapest, V. Erzsébet tér 1. sz.) nyerne kivánatra bővebb felvilágosítást. Az intézet tudvalevőleg tőkét és járadékokat biztosít fingermeket számára a katonai szolgálat költségeinek fedezésére, illetve be nem soroztatás esetén ellátás céljából a nagykorúság idejére; élen a közélet számos kitűnősége áll a már is 33 millió biztosított tőkével és közel 4 millió korona biztosítéki alappal rendelkezik.

— **Szini előadás és sártkörű táncos-estély.** A csik-somlyói műkedvelő társulat f. hó 8-án az internátus nagytérképén szinielőadással egybekötött táncos-estélyt rendez. Ez alkalommal előadják a *Közza Jutka* című 3 felvonásos népszimfóvát a következő szereposztással: *Kisdrák Mátó* — *Czirjók András, Turi Gábor* — *Burján József, Marcsi* — *Timár Dávid, Figura Janosi* — *Péter András, Erzi* — *Gsürös Berta, Golyvás* — *Domokos Elek, Közza Jutka* — *Burján Józsefné, Bogárdiné* — *Timár Dávidné, Borcsa* — *Vargyas Ferencsné, Hudlacsak Janó* — *Gál László, Pintes István* — *Komán József, Kincses* — *Keresztes József, Kövesiné* — *Bálint Julia*; Az előadást a Csik-Somlyón felállított J. é. s. u. szobrá javára rendezik. Előre is felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Verekezés az utczán.** A mi városi éjjeli csendéletünket is megszarja néha válto-

zatosság okából egy-egy csekélyke kis parázs verekezés. Így történt ez a napokban egy éjszakán is, a mikor Bernád János, Daradics István, Csorba András csik-taplocai Demes András csik-mindzent, Keresztes József s Kösa Mihály háromszéki legények megtámadták csik-szeredai Simon kocsiest a „sok lud dísznöt győz” elvénél fogva alaposan el is páholták, súlyosabb sérüléseket azonban szerencsére nem szenvedett, a tettesek a cselekmény elkövetését beismerték, de azzal védekeznek, hogy őket Simon leszarással fenyegette.

— **Törvényszéki osarnok.** Még élénk emlékezetében van bizonyára mindenkinek az a rémes eset, midőn Kösa Márton az udvarhelyi uton Bodor János és Rigó József jól elverték s aztán a ezekérből költöztek s egy jó darabig vonszoltatták a lovakkal, sőt 5 trjtát is elvették. A kir. ügyészégek a büntető törvénykönyv 344. §-ába ütközö, 344-ának 2 pontja szerint minősülő rablás büntete miatt emelt vádat Bodor és Rigó ellen s ez ügyben a végtárgyalást mult hó 29-én tartotta meg a kir. törvényszék. A tanács Dósa Kálmán elnökletű alatt Elthes Zsigmond táblabíró s Bayler Kálmán kir. albiről alakult meg. A vádhatóságot Paris Frigyes kir. ügyész. káros Szántó Samu ügyvédjelölt, a vádlottakat Bartha Ignác s Nagy Sándor ügyvédek képviselték. A végtárgyalás folyamán, a kir. ügyész a rablás vádját elejtve, a kir. törvényszék a védészedek meghallgatása után zsarolás vétségéért s súlyos testi sértés büntetésért Rigó Józsefet egy évi s nyolcz hónapi, Bodor Jánost egy s hat hónapi börtönr ítélté, melyből a vizsgálati fogság által 3—3 hónapot kitöltöttek vett. Elmarasztalta azonkívül sértett kárainak megfizetésében. A kir. ügyész a káros a kára néve az ítéletben megnyugodtak, vádlottak felebbezést jelentettek be.

— **Csaknem hasonlót eset történt** Csobányoson is, hol meg Jancsó Károly, Molnár János s Berzsán Mihály gyári munkásokat támadta meg 7—8 menasági székel s nagy dicsőségére feles számúnak ugy elverték őket fej-szével s léczdarabokkal, hogy különösen Jancsó Károly nagyon sokáig fogja utána nyomni az ágyát. De a tettesek is elvezik méltó büntetésüket, erre meg a mindig éber a csendőrségnek van gondja.

— **Óltárégés.** A kolozsvári szentferencz-rendiek óvári templomában, a kis kápolnában lévő oltár — melynél a szentír ut berendezve, nagypénteken déli 1 és 2 óra között majdnem egészen a tűzvész áldozata lett. Ez időben ugyanis ott nem tartózkodott senki. Az oltáron elhelyezett gyertyák lángjától egyik csináltvirág koszorú tüzet fogott, s nem sokára az összes koszorú lángba borultak, s mire a tüzet észrevették az oltár dísz és szönyegek elégték. Az oltár sikerült megmenteni.

— **Vesztere jött hasa egy csik-szentmási lakos** Romániából, hol régebbi idő óta tartózkodott, mert alig totte lábát magyar földre a csendőrség rögtön letartóztatta, mivel kitűnt, hogy az ipse még bizony nem tett eleget katonakötelességének. Hogy mi lesz a óta vége, azt tudjuk mindnyáján nagyon jól.

— **Gondatlan határlépes.** A malthéti csendőri jelentés szerint Rakotyasón 20 egyént tartóztattak le igazolvány nélküli határlépesért.

— **Betörés.** Csik-Szentléleken érzékeny vesztésé érte Gál Károly odaváló lakost, ki hazulról eltávozván, háza ajtaját nyitva feledte. S mikor ismét haza került szomorúan konstatálta hogy bezárt ládaja alkalossal felvan nyitva s abból 1 drb ezüstóra lánoszutal, 2 drb takték szavarszipka, 1 drb vizmérték, 1 drb ezüst óra kulcs, 1 drb aranygyűrű, 4 drb régi ezüstpénz, 1—1 frt kézzépénz hiányzik. A csendőrség a nyomban meggett feljelentésre a tettest hamarosan kézrekerítette a káros testvére személyében, ki akkor már Kásonimpéron csavargott a ki tettét beismerte ugyan, de az elrabolt tárgyakat vissza-szolgáltatni már nem tudta. mivel azok nagyrészen tuladott. Gál Ferenczet a csendőrség letartóztatta.

— **Strum szerénysége.** A miniszterelnök minapi bécsi útja alkalmával esett meg ez a mulatságos jelenet. Strum Albert, aki azt a bizonyos „félhivatalos közösvet” tartja a kezében, amelynél az a kormány kivánásáiról szokott értesülni a világ, a bankgasei magyar palota előcsarnokában várta, hogy frisseiben kapjon hirt Széll Kálmán királyi audenciájáról. De a miniszterelnöknel előbb ért oda Fejérvári Géza báró, ki pattogó szavazására mellet egy kissé maró humoráról ismeretes. Barátságosan nyujtott kezét Strumnak, aztán mosolygva szólt:

— Mondja csak, kedves Strum, miért nem magyarosítja meg a nevét? Látni itt Bécsben nem járja, hogy a miniszterelnök faktotumának német legyen a neve.

— De hát mire magyarositsam, kegyelmes uram?

— Mire? Hát Viharra, Vihar Albert jól hangzik.

— Kegyelmes uram, — felelt Strum ünnepestes arcuzal, — a szerénységgem tiltja, hogy miniszterelnökünknel erősebb legyen, amíg a Széll, addig én nem lehetek Vihar.

— **Völgyének és a Budapestre rándulók** figyelmébe ajánljuk azon remek szép ékesereket és esztárukat, melyek a kolozsvári prot. szerethetés javára rendezett sorjátékból visszamaradtak és Benedek Gábor és Test-

vére ékeseresseknél, Budapestén, Kosuth Lajos-utcsa 17. szám a. bámulatos olcsó eladásra vannak kiállítva. Ezen megbítható cég, melynek tulajdonosa 30 évi fennállás után a magánéletbe vonul vissza, feloszlásában van és f. é. augusztus 1-én teljesen megszűnik. Ennek következtében az összes arany és drágaköves ékesereit, esztáruit és svájci zsebóráit meg a beszerzési áron alul is eladja. Evőkészletek 13 pr. ezüstből grammja faconnal együtt 5 kr.

CSABNOK.

Husvét.

A feltámadás magasztos ünnepe egyike a kereszténység legnagyobb ünnepeinek. E napon diadalmaskodott az igazság a sötétség felett az élet a halál felett. A halhatatlanság ünnepe ehez van fűzve elválaszthatatlan az örökélet reménye.

A husvét ünnepeit hoeszasabb böjt előzi meg, melyet a hívők a régi időben ugy látszik, hogy jóval szigorubbentartottak. Magyar neve valószínűleg onnan származik, hogy a hívők a hosszasabb böjt után e napon kezdték meg ismét a husevést.

A változó ünnepek sorába tartozik, a mennyiben megtartási ideje a tavasz-kezdeté utáni első hold töltere következő vasárnapra van téve.

Krisztus Urunk megfeszítése nygán is tavasz-kezdeté táján történt, a mikor éppen hold-tölte is volt. Az első keresztény gyülekezetek a husvét megtartására néve ezt vették ugyan zsinor mértékül; de később a gyülekezeteknek felszaporodásával és nagyobb területre való elterjedésével, a megtartási időre néve eltérések mutatkoztak, különbségek merültek fel, szóval a kérdés vitássá vált, ugy, hogy a kérdés megoldására a zsinatok kellett közbe lépni. A viták kérdésében 325-ben a Nicei zsinat döntött, kimondván, hogy: *Husvét mindig azon vasárnapon tartassék, mely a tavaszi napéjegyzék utáni holdtöltere következik.* Azon eseten azonban, ha a zsidók pászkája is e napra esik, akkor a következő vasárnapra halasztassék el.

E meghatározás szerint a husvét ünnepe első napja mindig márczius 22. és ápril 25-dike között esik. Az év változó ünnepeinek ideje a husvét ünneptől függvén, miért annak előre való meghatározása minden évre néve elkerülhetlen. Ujabb időben illetékes egyházi körökben azon eszme merült fel, hogy husvét az esztendő bizonyos vasárnapjára állandósíttassék, a mi szerfelett egyszerűsítésre a naptárkészítő dolgát, a mennyiben az összes ünnepek állandók lennének, a farsang is egyik esztendőben éppen olyan hosszú volna, mint a másikonban.

A husvét előtti hét, az ugynevezet nagy-hét, melynek főnapjai: Virágvasárnap, Zöldcsütörtök, Nagypéntek és Nagyszombat.

Virágvasárnap Jézus Krisztus Jeruzsálembe való bevonulásának emlék-ünnepe. A bevoulás emlékére *palmát*, vagy ennek hiányában *barkát* szentelnek, ezen szentelt barkából készül a hamu a következő hamvasztó szerdára. A barka-szentelésnek történelmi jelentősége abban áll, hogy Jézus Jeruzsálembe való bevonulására emlékeztet. A jeleure néve az isteni malaszból származó lelki örömet, a földi élet után pedig a mennyi Jeruzsálembe való bevonulását jelzi.

A husvét szertartások központja a feltámadási körmenet, melyet a nyugoti egyházban nagyszombaton az esti órákban, a keleti egyházban pedig Husvétvasárnap hajnalán tartanak meg.

Nagyszombaton tartatik meg a bázsentelés is. A tűz jelenti a szikla-sírból feltámadt Jézust, ki az Isten és a felebaráti szeretetnek a régi korban majdnem egészen kialudt tüzet feleleveníté.

Ugyan ezen napon szentelik meg a husvét gyertyát, melynek sulya a régi időben 60, sőt 100 font is volt. Ezen gyertya a hozzá illesztett 5 tömjén darabbal a feltámadott Jézust jelenti, melyet feltámadás után az oltár evangéliumi oldalára helyeznek és ott tartanak egész áldozó csütörtökig.

Husvétvasárnapján szentelik meg a husvét bárányt, a husvét kalácsot, a husvét tojást és más eledelket. Mindezeknek jelképi értelmük van. A husvét bárány Jézus Krisztust jelképezi, ki kínos halálával megváltotta az emberiséget. A zsidók az egyiptomi nehéz szolgaságból való megszabadulás előestéjén szintén bárányt ettek. A husvét tojás a belőle ki-repülő madárral a feltámadó Krisztust jelenti. A kalács-szentelés szintén a feltámadott Krisztus feltámadása után tanítványainak megjelent a kenyeret megáldás velők együtt evett.

A husvét alkalmával szokásos vallásos cselekményekből vezethetők le némileg népies szokások és vidám tréfák, melyek a földkerekségben tartózkodó keresztényeknek el vannak terjedve.

Némely tartományok az emelkedettebb helyeken, hegytetőkön örömtűzeket gyujtanak a feltámadás emlékeztetére.

Itt hazánkban némely vidékeken az ifjuság kirándul husvét hétfőjén a helység határá-

nak valamely kies pontjára, hol az időt vigmulatozás között tölti.

A husvét szertartásokból vezethető le az illatos vízzel való locsolás, valamint a színes tojás osztogatás is. Bs.

KÖZGAZDASÁG ÉS IPAR

A székelly iparkamara közgyűlése.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara márcz. 24-én d. n. 3 órakor kezdve tartotta idei második közgyűlését érdekes tárgy sorozattal. A tárgyalást Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnök vezette.

Elnöki közlésekből örömmel vétett tudomásul, hogy a kereskedelemügyi miniszter egy székellyföldi vasiparosnak ezen üzletágnak a kiiparosok körében teendő fejlesztése szempontjából *vasesztérgapadot* adományozott, s a marosvásárhelyi asztalos ipartársulatot vasuti munkák szállításában az eddignél nagyobb mértékben hajlandó résziesíteni.

Helyesléssel vétett tudomásul azon elvi jelentőségű miniszteri rendelet, melyszerint a *leteleptült gyalcosok tótok a vidéki-heti vásárokat nem látogathatják.*

Elismérolég nyilatkozott az elnökség *Tóthfalusi Károly* műasztalos segítségnek a kamarához betérjesztett jelentéséről ki 300 frt tanulmányi ösztöndíjat nyervéva ez idő szerint Parisban van.

Végül megemlékezett az elnökség a kamarai illetékek lanyha befolyásáról, melyszerint az exlex idején 3 hónap alatt az összes adóhivataloktól 463 frt 61 kr illeték gyűlt be, melyből a legszükségesebb kiadások sem voltak fedezhetőek.

A következő pont: *Marosvásárhely sz. kir. város vásárvám és helypénz javadalmi díj szabályzata* általános vitát keltett. A vita eredménye az, hogy a kamara a szabályzatot rendszerbe szedte itt-ott változtatásokat javasolt és felterjesztésében azötöbbséggel hozott határozat alapján az *iparos tagoknak* vita közben kifejtett indokainál fogva javasolja, hogy a helyi iparosok kirakodás alkalmával *helypénzt ne fizessenek.*

A munkálát különben ugy, a hogy elkészítve és más vásárokkal összehasonlítva van teljes elismerést érdemel, ki is fejezte ezt a kamara teljes ülése ugy a titkárnak, mint a szakbizottságnak.

Vásárhely után jött *Csik-Szereda*, melynek a berkocsi ipar gyakorlására vonatkozó szabályrendelet módosításokkal elfogadtatott, illetőleg megerősítésre ajánlatott.

Ezen a gyűlésen terjesztete elő az elnökség az iparfelügyelőség decentralizálására, az iparfelügyelők kinevezésére és Marosvásárhely város felügyelői székhelylyé tételére vonatkozó miniszteri leiratot jelezvén, hogy az új iparfelügyelő: *Órley János* székhelyére már megkezdett és működését megkezdette. Örvendetes tudással vétel után a kamara felajánlotta támogatását az új iparfelügyelőnek és kifejezte azon ohaját, hogy egyetértő munkássággal a székelly közgazdasági érdekek előbbvitelén fognak fáradozni.

A kamara ez előtt pár hónappal feliratot intézett a keresk. miniszterhez, a *Székelly-udvarhely—Csik-Szeredai* vasut vonal kiépítése tárgyában, mely vonal eredetileg a *Sikaszipátok völgyén Gyergyó-vasútnak* volt irányítva. Azon irány mellett nyomósabb okok hozattak fel, mindazonáltal a miniszter a tervet elvetette felhívván, hogy először a *Szászrégen—madéfalvi* vasutat akarja felépíttetni. A kamara által sürget székelly-udvarhely-csik-szeredai vonal kiépítésének különben még azon körülmény is utját állja, hogy *Csikvármegye utólagosan visszavonta azt a hozzájárulást, melyet annak idején midőn a székelly vasutak helyi érdekek alapon terveztettek megszavazott.*

Kiváló fontossággal bír a székellyföld jub tenyésztésére és házi iparára a 9. pont alatt tárgyalt azon bizottsági jelentés, melylyel a helyi és vidéki kereskedelmi és ipari érdekeltség bevonásával egy *fonógyár létesítése* terve költségvetésileg is fixirozottan terjesztette a kamara elé. A keresk. miniszter még a mult évben messzemenő támogatást ígért a székellyföldön építendő újabb irányú gyáraknak, ha azok a közvetlen érdekeltség vagy vállalat által létesíttetnek.

Hiában fejtett ki a kamara mozgalmat ez ügyben Csik, Háromszék, Udvarhely megyék meg sem mozdultak, így csak a *Marosvásárhelyi gyapju fonógyár* ügye kerülhetett tárgyalás alá.

A gyár 300 oráoval van tervezve. Kerül 10 ezer forint forgó tőke mellett 25 ezer frtba. Ebből az összegből 50 ezer frt szövetkezeti uton, 15 ezer frt kamatmentes államkölcsön útján hozatnék össze.

A terv örömmel fogadtatott és pártoló felirattal terjesztetik a kereskedelmi miniszter elé. *A székelly fiuk ipar alapjának* 2749 frt 27 kr s a emelkedését örvendetes tudomásul vették. — Ezzel az ülése véget ért.

Szerkesztői üzenetek.

B. B. Szent-György. A beklüdtözt cikkek nem a mi lapunkba való. Actualis témákat kérünk. Angyalkának. Kivánását mihelyt időnk lesz teljesíteni fogjuk. Addig is türelem.

KLADÓ LAPTULAJDONOS:

GYÖRGYJAKAB MÁRTON.

HIVATALOS RÉSZ.

Földművelésügyi m. kir. miniszter kiadványa.

9679

1899. IV. 3. sz. min. rendelethez.

Utmutatás a vértetű keresésére, megismerésére és irtására.

Hogyan ismerjük meg a vértetűt?

A vértetű csak az almafát támadja meg; kivételesen és nagyon ritkán a körtefán, vagy a galagonyán is akad. Az almafának csak a felső részén élésködik és pedig valamilyen törzsön és annak ágain, egy ezeknek az utóbbiaknak további elágazásain, a gallyon, vesszőn és ennek végén, tehát a fának fegyveres részén van és ha a fán vértetű is él, akkor biztos, hogy ez a rovar a fegyveres részén fordul elő, tehát azokon a sebhelyeken, a melyek akár metszés, akár törés, vagy esetleg jégcsap következtében is keletkeztek. Az ilyen hely asztal forradása lesz és olyan dudorodás látható rajta, a melyet legtöbb kertészember „rák”-nak szokott nevezni. A hol a vértetű letelepedett, ott azt a helyet ajánlatos hófehér színű gypjas váladékával majdnem egészen betakarja. Legjobb látható és a váladék tavasszal május és június hónapokban, valamint szeptember havában is néha, a mikor az kivált az elálló ágakról és gallyakról valószínűleg kis példák alakjában csúg lefelé. Nyár derekán ez a gypjas váladék már csakélyebb mennyiségű és téli allig van, bár a sebhely fölött kisebb mennyiségben még akkor is látható. Télen a vértetűtől okozott seb kékes-hamvasnak fog látni, de fehéres aszine akkor is kirívó lesz. Ezek a vértetűfoltok tulajdonképpen a fa szelvéde oldalán, valamint a fa elálló ágainak földfelé tekintő részén lehetnek meg. Az almafa levelén, vagy a fatörzsnek aima és teljesen ép kérgén vértetű soha nincs.

A faiskolában, vagy hol a vértetűs fák igen gyéren állanak és gyér a koronájuk is, akadáhat a vértetű a föld alatt is, és pedig úgy a gyökér nyakán, valamint a mélyebben fekvő oldalgyökereken is.

Ha nyáron a vértetűs fáról a fehér váladékot kisse lefújuk vagy lehorszoljuk, akkor alatta a kártevő rovar, a vértetű, tömeges mennyiségben találjuk meg, mert a vértetű es alatt a fehér váladék alatt él és pedig nem egyenként, hanem kisebb foltok alatt, nagyobb foltok pedig eszámra. Az itt élőködő vértetű nyár derekán hamvas színű.

Hogy biztosan meggyőződjünk arról, vajjon ezen kisebb vagy nagyobb tömegű fehér váladék alatt tanyázó tetű valóban vértetű e, nem kell egyebet tenni, mint azt szemügyre venni. Ha vérszínű nedv ömlik ki belőle, akkor biztosak lehetünk, hogy vértetűvel van dolgunk.

Miért vesszedelmes a vértetű?

A vértetű az almafára nemcsak azért vesszedelmes, mert sebein állandóan tanyázik és megakadályozza azok teljes behagedését, hanem azért is, mert ha igen elszaporodik, akkor felvándorol az ágak felsőbb részeire, a vesszőkre és hajtásokra, azokat megszurja a erre a vessző vagy hajtás héja a tömeges vértetű surrása következtében vagy megreped, vagy ha nem repedne meg, akkor ezen a helyen egy kisebb dudorodás nő. Es a dudorodás később azután elhal és kiszáradhat még a nyár folyamán, de a jövő tavaszig minden esetre elhal a akkor ugy ezeken a dudorodásokon, valamint a repedés helyén is, a vértetű még nagyobb tömegben telepszik le a a támadást még nagyobb erővel folytatja. Az így megtámadott gally és ág, habár félig-meddig életben marad is, tele van dudorodásokkal és soha be nem forradó sebekkel, melyekben a vértetű tanyázik. Az ilyen sebhelyek addig, míg a fa életben van, évről-évre nagyobbodnak, növekednek és ökölyi nagyságot is érhetnek el. Az így tönkretett vessző, gally és ág azután télen részint a fagytól, részint az ólmos (ónos) esőtől könnyen tönkremegy és a vértetűtől megtámadott almafa 5-6 évi kioldás után rendszerint elpusztul. Megtörténik ugyan az is, hogy az erősebb, nagyobb fa nem pusztul el egészen a vértetű támadásai folytán, de az akkor nyomorában nem fog többé teremni.

Hogyan védekezünk a vértetű ellen?

A vértetű ellen való védekezés megkezdése legalkalmasabb ugyan a téli idő addig, a míg a fa meg nem lombosodik, de azért hozzá lehet és kell is fogni a védekezéshez azonnal, a mihelyest bizonyosak vagyunk abban, hogy almafánkat a vértetű bántja, tehát nyáron is.

Hogy a vértetű irtására miért legalkalmasabb a téli idő, annak két oka van. Egyik oka az, hogy télen, mikor a fán nincs lomb, könnyebben kereshetjük föl és találhatjuk meg a vértetű foltokat; továbbá ilyenkor rendszerint egyéb munkánk kevesebb s így több időt saánhatunk a vértetű irtására. A másik ok az, hogy télen nem szaporodik a vértetű; holott nyáron már rohamosan gyarapodik és akkor nemcsak hogy asztalhatik a maga erejéből is, de széthurcolják azt a madarak, a szél, valamint ruhájukon az azt irtó munkások is; végül azért is jó a téli irtás, mert akkor egy-egy helyen, a telől helyén tehetjük tönkre a vértetűt.

Lásunk most már magát az irtást.

Ha a fa igen nagy mértékben meg van támadva a vértetűtől, akkor első dolgunk legyen az, hogy az igen vértetűs ágakat, gallyakat, és fegyveres részeket, melyek a vértetűvel majdnem végig vannak borítva, vágjuk le és távolítsuk el olyan helyre, a hol azokat rögtön el lehessen égetni.

Ha valamennyi vértetűs fáról az igen tönkretett ágrészeket eltávolítottuk, következik a törés és a megmaradt ágakon levő sebhelyek kitisztítása. Ez a petroleumnak aszappanos vízzel való keverékével, u. n. petroleum-emulzióval történik. Est a petroleum-emulziót akként készítjük, hogy egy liter vízbe fölprósunk 15 dekagramm kőszénegés mosószappant és ezt fölforraljuk. Akkor hozzá öntünk két liter kisse langyos petroleumot. Az így összeöntött petroleumot és fölforraít aszappanos vizet azon melegiben közönséges surbólóval (lyukas sakanállal, habaróval) annyira jól és erősen összeverjük és kavargatjuk, hogy az 8-10 perces mulva tejföl, sűrűségűvé válik. A fákra lévő vértetűs sebet bekenéséhez már mos ezt a petroleum-emulziót használjuk, de nem tisztán, hanem úgy, hogy annak egy-egy részéhez 4-5 rész tiszta (kisse langyos) vizet veszünk és e keveréket egymással jól összekeverjük. A bekenés közli esettel (pemalival, pamacsával) történik úgy, hogy ezzel, a mennyire csak lehet, egyszerre az egész sebet fogjuk föl és borítsuk be, hogy így a vértetű a sebből a földre ne hullhasson.

Használhatunk a petroleum-emulzió helyett a fák vértetűs sebeinek takarításához bármely növényi olajat (repcse-és saolajat terpentin olajat), halssáirt, disznózsírt, sőt még fagygyut is, ha az annyira puha, hogy a sebre még fél idején is fölkenhető. Az ilyen hig zsiradék szintén megöli a rovar és légmentesen elzárja a sebet. Mint-rogv azonban ezek az anyagok a petroleum-emulzióval drágábbak, azokat csak egy-két fánál lehet alkalmazni.

(Vége köv.)

VERESS SÁNDOR dr.,

megyei tisztí főorvos

orvosi rendelője és fogorvosi mlterme Csik-Szeredában

Nagy Ferencz dr. házában.

Rendes orvosi tanácskozási idő naponta délután 2-3-ig. Fogorvosi és fogművészi rendelő idő naponta délelőtt 9-12-ig.

Az elismert jó minőségű és gyártmányu
Liliom vászon és házi vászon
Csikmegye részére egyedüli raktára
BARCSAY K.
női és férfi divatru házába kapható:
Liliom vászon 7 fit 20 kr, házi vászon 5 fit 95 kr, egy vég 23 mtr (vagy 30 rft), ugyszintén lepedő vásznak a legjobb minőségbe, egy szélybe 60, 75, 90 kr métere.

„Gyergyóújfalvi Dobribán Istvánnal 2 darab 2 1/2 éves magyar-fajtájú tenyész-bika eladó.”

50-1899.

ig. sz.

Hirdetmény.

Alattirt igazgatóság a pincekezelést beszüntetni célozván, a birtokossági választmány határozata folytán, a földközvetítés pincezeiben raktáron levő asztali, butteliás borokat, az égetett és édesített szeszese italokat **1899. ápril 10-én d. e. 8 órakor** a hivatalos irodában tartandó nyilt árverezésen lehetőleg egy tömegben eladja.

A készlet értéke az időközbeni fogyasztás leszámitásával mintegy 600 forintot tesz ki.

Zártajánlatok az árverezés megkezdése előtt az egész masszára vagy egyes csoportokra elfogadtatnak tíz százalék bánatpénz csatolás mellett.

Az eladandó italok s azok kimutatása az árverezést megelőző napokon megszemlélhetők.

Borszék, 1899. márczius 20-án.

A borszéki földközvetítés igazgatósága.

1-1

Köllő János, igazgató.

50-1899.

ig. sz.

Árverezési hirdetmény.

Alattirt igazgatóság az alsóborszéki közbirtokossági korcsmát, mely áll 3 vendégszobából, egy étteremből, 1 lakó szobából, konyha, kamrából és nagy ivóból, kimérő helyiségből, valamint a hozzátartozó kocsihintát, istállókat és kuglizót f. évi ápril 23-tól terjedő egy évre hasznosbérbe adja.

Kikiáltási ár 300 forint.

Felhivatlak érdeklődők, hogy az **1899. ápril 10-én** Borszéken az igazgatósági irodában d. u. 3 órakor tartandó azobeli árverezésre 10% bánatpénz befektetése mellett jelentkezni sziveskedjenek. Zárt ajánlatok 10% bánatpénz csatolása mellett az árverezés megkezdése előtt elfogadtatnak.

A bérbeadás részletesebb föltételei az igazgatóság irodájában megtekinthetők.

Borszék, 1899. márczius hó 20 án.

A borszéki földközvetítés igazgatósága.

1-1

Köllő János, igazgató.

Egy okleveles gépész,

ki a **vas-fűrés** (gütter) kezelését érti alkalmazást kap azonnal; felszerelt okmányok beküldendők és a feltételek megállapodás szerint havi, vagy évi díjjazás mellett.

Egy jó házból való fu

szintén felvétetik gyakornoknak a vegyeskereskedésbe, kellő iskolai előképzettséggel **Ágoston Ágostonnál** Gyergyó-Csoma falva, u. p. Gyergyó-Altalu.

2-3

Szám 3449-889.

I. ai.

Pályázati hirdetmény.

Csikvármegye törvényhatóságánál a segédlevéltárnoki állás lemondás folytán üresedésbe jövén, arra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, kik ezen évi 560 frt rendes fizetéssel és évi 80 frt ideiglenes megyei segély-pénzzel javadalmazott állást elnyerni ohajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. illetve 13. paragrafusában előirt képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám **folyó év május hó első napjáig** annál inkább nyujtsák be, mivel a később érkező folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

Csik-Szeredán, 1899. évi márczius hó 26-án.

1-2

Becze Antal, alispán.

Hirdetmény.

Közhirre tetetik, hogy Gy.-Békáson elhalt Várterész János nevére szóló 29. számmal ellátott 1000 koronáról szóló részvény-jegy osztalék szelvényeivel együtt a hagyatéki leltár felvétele alkalmával eshol nem volt található, és így valószínűleg eltévedett; miért is felhivatlak az esetleg megtaláló, hogy ezen részvényt szelvényeivel együtt **15 nap alatt** intézetünk Igazgatóságához annál is inkább adja be, mivel ellenkezőleg annak megsemmisítése végett az örökösök nevében a törvényes eljárást megindítsuk.

Kelt Gy.-Tölgyesen, 1899. márczius hó 28-án.

1-1

A Jelszlog hitelbank részvénytársaság Igazgatósága.

A löhere-védjegyü kerti magvak a legjobbak!

KAPHATÓK:

Frommer A. Hermann utóda

magnagykereskedésében BUDAPESTEN és minden jobb vidéki filtszerkereskedésben, u. m.: Trohán József Csik-Szereda, Amira János Csik-Szentmárton, Rács és Társa Csik-Karczfalva, Jakab Péter Gyergyó-Ditró stbi.

A magvak kitűnő minőség és csatráképesek!

Gazdasági magvakat legolesóbban ajánl **FROMMER A. HERMANN utóda Budapestben.**

Képes árjegyzéket, mintát, ajánlatot, kívánatra ingyen és bérmentve.

Zongorák, pianinok, czimbalmok részletfizetésre.

Ő Felsége által az ezredéves orsz. kiállításon megdicsérve. Több éremmel kitüntetve.

Schmidt S. és Fia

zongora- és hangszer készítő, zenemű-raktár

Maros-Vásárhelytt.

Külföldi és saját gyártmányu zongorák, mindennemű hangszerek, azok kellékei és alkatrészei.

Mindennemű hangszer javítása és hangolása szakszerű pontossággal teljesítettik.

Zongorák, pianinok, czimbalmok részletfizetésre.